

du učenja, učinak prisutnosti slušaoca kao stimulativnog činioca u procesu stvaranja, plaćanje i društveni položaj, kao i fiksiranje poezije u pisanom obliku. Israel J. Katz u članku **Tradicionalna folklorna glazba Španjolske: istraživanja i perspektive** donosi niz podataka o povijesnoj pozadini, povijesnim izvorima, folklorističko-antropološkim zbirkama, etnomuzikološkim zbirkama i nekoliko glazbenih primjera folklorne španjolske glazbe. Stephen Blum u članku **Perzijska folklorna pjesma u Meshhedu (Iran), 1969.** daje kratak pregled važnih vrsta folklorne pjesme na perzijskom jeziku u području Khorosan (sjeveroistočni Iran). Naravno, čita ga zanima odnos pjesničkih vrsta (charbeiti, ghaeribi, roba i Qaera'i) i melodijskih tipova (saerhaeddi i mae-haelli), koji dokumentira s deset transkripcija. Posljednji članak je u stvari kolektivni izvještaj Studijske grupe za nazivlje folklornog plesa IFMC-a iz 1972. godine. Skupina autora iz raznih zemalja priložila je pod naslovom **Osnove za analizu strukture i oblika folklornog plesa: slog** apstraktni sustav, grafičke simbole i nazivlje univerzalne vrijednosti koje smatra nužnim za objektivno istraživanje i analizu folklornog plesa, ne ostavljajući po strani ni probleme odnosa između plesa i glazbe. Četvrta knjiga (sv. 7, godište 1975) posvećena je značajnoj ličnosti Maud Karpeles. Izdavač Bruno Nettl napisao je predgovor u kojem ukratko opisuje njeno značenje u istraživanju folklorne glazbe, povodom proslave njena devedesetog rođendana. Slijedi niz članaka raznih tema i autora: R. P. Elbourne — **Pitanje definicije**, Walter Wiora — **Folklorna glazba i »Musica Humana«**, William P. Malm — **Shoden: Studija tokijske festivalske glazbe. Kada je varijacija improvizacija?**, Ljubica S. Janković — **Brača Tihomir i Vladimir Đorđević: pioniri etnomuzikologije u Srbiji**, B. C. Deva — **Aerofono glazbalo s dvostrukim jezičkom u Indiji**, Josef Kuckertz — **Poričjeklo i konstrukcija melodija u baulskim pjesmama iz Bengala**, Brian Bebbington — **Formalizacija engleskih ukrasnih obrazaca**, Laszlo Vikar — **Improvizacija u glazbi stanovništva srednje Volge**, Suzanne Yonerman — **Metoda i teorija u istraživanju plesa: antropološki pristup** i Irene Markoff — **Dvoglasno pjevanje iz područja Razlog**

u jugozapadnoj Bugarskoj. Sve knjige obiluju kvalitetnim i brojnim prikazima novotiskanih knjiga iz etnomuzikološkog područja i prikazima novizašlih gramofonskih ploča.

Krešimir GALIN

CONSTANTIN BRAILOIU, PROBLEMES D'ETHNOMUSICOLOGIE, Textes réunis et préfacés par GILBERT ROUGET, Minkoff reprint, Genève 1973, 466 str.

Izdavanjem izbora studija i teoretskih rasprava Constantina Brailoiu, velikog radnika na području etnomuzikologije, otkriva se ne samo velika ličnost već i vrlo angažiran graditelj etnomuzikologije kao naučne discipline. Izbor radova, koje je izvršno predstavio Gilbert Rouget, ne objašnjava samo razvoj uglednog rumunjskog etnomuzikologa. Njegova dostignuća, koja su rezultat postojanja i jasno usmjerena napora, kao da nadilaze okvire individualnog dometa i djeluju gotovo kao program koji živi, odnosno kao program koji se ostvaruje i dopunjuje još i danas.

Radovi iz prvog dijela knjige okupljeni su pod naslovom **Metodologija i kritika**. Od **Nacrta jedne metode muzičke folkloristike** iz 1931. godine preko iscrpnih radnih izvještaja pravog istraživanja, bogatog rezultatima i novim spoznajama (**Mioritza**) i razmišljanja o muzičkom folkloru iz 1949, dolazi do jasno postavljenog problema u referatu **Muzikologija i etnomuzikologija danas**, što ga je Brailoiu održao na Sedmom kongresu Internacionalnog muzikološkog društva 1958. godine u Kölnu. Zanimljivo je i značajno da od prvih početaka Brailoiu traži izlaz iz folkloristike u sociologiji. Dok za muzičku folkloristiku smatra da je »jedna od onih nauka koje teže spoznavanju »mo jednog od uvjeta postojanja muzike u društvu«, sociologija se već u početku njegova rada doima kao nau-

ka nad naukama budući da »u svojim granicama združuje totalitet spoznaja«. Treba, dakle, proučavati »ne samo narodnu muziku već i muzički život, pa ćemo se naći u pravoj sociologiji«, što odgovara težnji da se preko sociologije dopre do naučnih normi i da se one osiguraju. Godine 1931. Brailoiu smatra da će te norme biti »utoliko više naučne ukoliko će više voditi računa o većem broju činjenica koje se mogu kontrolirati i uspoređivati«. No, od izgled naivnog povjerenja koje Brailoiu tada ukazuje sveobčavajućoj disciplini sociologiji osigurava ga njegovo bogato radno i ljudsko iskustvo. Isto to iskustvo u osnovi je njegova oštroga obračuna s historicističkom muzikologijom, čije su »historijske metode nemoćne u istraživanju intemporalnosti« (u spomenutom referatu iz 1958), pogotovo na području narodne seljačke muzike, u kojoj je »svako traženje autentične, odnosno prvotne verzije bespredmetno« — kako to naglašava u studiji o kolektivnom stvaralaštvu. Taj rad smatra G. Rouget Brailoiujevom naučnom oporukom budući da je u određenom smislu sinteza ranijih iskustava i rezultata te da je u tom djelu Brailoiu dosegao razinu opće teorije etnomuzikologije.

Da je to zaista tako, a ne samo sugestija mudrog ali usmjerenog izbora iz jednog velikog i raznorodnog opusa, potvrđuje drugi dio knjige, gdje su pod naslovom **Sistematika** sakupljeni tekstovi nastali u posljednjih deset godina života Constantina Brailoiuja. (**Silabički giusto, Pjevani narodni rumunjski stih, Dječja ritmika — osnovni pojmovi, Ritam aksak**). U tim je studijama posredno i neposredno odgovoreno na niz problema koji su postavljeni u ranijim Brailoiujevim tekstovima. Točnije, njima se prevladava, odnosno premošćuje jaz koji proizlazi iz pristupa materiji, a ne iz njenih realnosti, jaz koji je dijelio discipline što se bave proučavanjem muzičke umjetnosti — folkloristiku, etnomuzikologiju i muzikologiju. Motto čitavom tom odsjeku mogla bi biti rečenica kojom Brailoiu objašnjava čemu je težio proučavajući i kasnije pišući o ritmu aksak — »pokušao sam pokazati realnost i formulirati jedan od sistema«.

Težnja Brailoiuja da na naučnu razinu uzdigne ne samo svoj rad već da u određenom smislu riješi i interdisciplinarni problem ostvaruje se dobrim dijelom upravo u ovim studijama. Njegov bi se pristup bez mnogo rezervi mogao nazvati strukturalističkim — »a da to on nije ni htio ni znao«, komentira Rouget. Ovome »ni htio ni znao« nužno je dodati još nešto važnije: mogao je. Naime, zahvaljujući povezanosti s materijom koju je proučavao, mogao je postići izvanrednu teoretsku koherentnost i tako gotovo zaobići »unutrašnju dramu između etnoloških nauka i historije, koja se može formulirati na ovaj način: ili se naše nauke vežu na dijakronijsku dimenziju fenomena, znači njihov red u vremenu, ili pokušavaju raditi na način historičara i tada im izmiče dimenzija vremena« (C. Levi-Strauss, **Antropologie structurale**, Paris 1958). Brailoiu izbjegava tu dramu, iako ne i problem, budući da je sklon razmišljanju o različitim »stadijima« razvoja koji su rezultat »univerzalnih fenomena« — kako je to formulirao u studiji o jednoj ruskoj melodiji koja s promatranjem pentatonizama kod Debussyja i sa studijom o jednom problemu tonaliteta (o pentatonskoj metaboli) čini treću cjelinu knjige — nien završni dio, i to ne samo u formalnom smislu.

Kao i Bartók, Brailoiu je pridavao ogromnu važnost sakupljanju građe na terenu. Ako postoji nešto što posebno povezuje ta dva velikana etnomuzikologije, onda je to sigurno upravo taj anteiski princip uvijek ponovnog oživljavanja životnih snaga u dodiru sa zemljom, sa životom muzike. Teoretski spisi, prvi put okupljeni u ovoj knjizi, samo naglašavaju vrijednost terenskog prikupljanja građe i u vezi s time upozoravaju na izvanrednu važnost Brailoiujeva rada na osnivanju Folklornog arhiva u Rumunjskoj 1928. godine, kao i Internacionalnog arhiva folklorne muzike u Etnografskom muzeju u Ženevi 1944. godine.